

Beleid

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mw. drs. K.H. Ollongren
Postbus 10451
2501 HL DEN HAAG

Gemeente Bloemendaal
Postbus 201
2050 AE Overveen
T 14 023
www.bloemendaal.nl

Datum : 29 oktober 2019
Uw kenmerk : -
Ons kenmerk : 2019007345
Behandeld door : College
Doorkiesnummer :
Onderwerp : Bekostiging buitenleerlingen basisscholen Bloemendaal
Verzonden : 31-10-2019
Bijlage(n) : 7x (Zie overzicht aan slot brief)

Zeer geachte mevrouw Ollongren,

Gemeenten ontvangen via het gemeentefonds een budget voor educatie. Voor het primair onderwijs geldt dat een gemeente geld ontvangt voor het aantal jongeren dat in de gemeente woont. Hierdoor ontvangt een gemeente geen geld voor leerlingen die vanuit een andere gemeente een po-school bezoeken. Deze sinds 1997 toegepaste systematiek werkt, gelet op het hoge aantal buitenleerlingen (ongeveer 40%) en het naar verhouding hoge aantal basisscholen, zeer nadelig voor Bloemendaal uit.

Ons college verzoekt daarom om beschikbaarstelling van een aanvullende vergoeding ten behoeve van de huisvesting van het basisonderwijs. In het vervolg van deze brief wordt dit toegelicht.

Bloemendaal heeft naar verhouding veel basisscholen

Bloemendaal heeft 5 kernen (Vogelenzang, Bennebroek, Aerdenhout, Overveen en Bloemendaal-Dorp) waarin totaal 16 basisscholen zijn gevestigd. De gemeente heeft een grote oppervlakte. Het aantal inwoners ligt iets boven de 23.000. Dit betekent gemiddeld 6,9 basisschool op elke 10.000 inwoners.

Het landelijk gemiddelde voor gemeenten tot 25.000 inwoners ligt op 4,6 basisschool per 10.000 inwoners (bron: Waar staat je gemeente). Dit houdt in dat het aantal basisscholen in Bloemendaal ongeveer 50% hoger ligt dan gemiddeld in gemeenten met hetzelfde aantal inwoners. Het gemiddeld leerlingenaantal per Bloemendaalse basisschool ligt rond de 215.

Hoog percentage buitenleerlingen

De 16 basisscholen in Bloemendaal worden door ongeveer 3.500 leerlingen bezocht. Het percentage buitenleerlingen (leerlingen niet woonachtig in Bloemendaal) ligt sinds jaar en dag rond de 40. Meer specifiek:

- Op 1 oktober 2017 (jaarlijkse leerlingentelling) bedroeg het percentage 40,98;
- Op 1 oktober 2018 (jaarlijkse leerlingentelling) bedroeg het percentage 40,25.

Landelijk gezien stond Bloemendaal hiermee op een 4^e plaats (Over de landelijke uitkomsten op de teldatum 1 oktober 2019 is nog geen informatie beschikbaar). Zie de bijgevoegde overzichten, afgeleid

van data van DUO. Uit deze overzichten blijkt dat een beperkt aantal gemeenten een percentage buitenleerlingen van 20 of hoger heeft. Sterker nog: meer dan 90% van de gemeenten heeft een percentage buitenleerlingen lager dan 15.

Een percentage buitenleerlingen van 40 houdt in geval van Bloemendaal in dat 1.300 tot 1.400 - van totaal 3.500 - leerlingen afkomstig zijn uit andere gemeenten. Hier hebben wij op zich geen bezwaar tegen, integendeel zelfs, deze kinderen zijn van harte welkom en wij zijn er trots op dat onze scholen in de regio zo goed bekend staan. Voor naar verhouding 6 van de 16 basisscholen ontvangt Bloemendaal echter geen huisvestingsvergoeding. Dit vormt in toenemende mate een probleem.

Grote regionale functie basisscholen Bloemendaal

Begin 2018 heeft Regioplan in opdracht van het ministerie van OCW onderzoek gedaan naar regionale aantrekkingskracht van nieuw gestichte basisscholen. De onderzoeksvraag viel uiteen in de volgende 3 deelvragen:

1. Hoeveel en welke tussen 2006 en 2016 gestichte scholen hebben een regionale functie en trekken meer kinderen vanuit andere gemeenten dan gemiddeld?
2. Wat is daarvan de oorzaak? (specifieke denominatie, ligging, schoolconcept, anders?)
3. Zijn er daardoor fricties in de gemeentelijke financiering van de voorzieningen voor nieuw gestichte scholen? In welke mate?

Het eindrapport is op 26 februari 2018 gepubliceerd ('Huisvesting nieuwe scholen; leerlingen van buiten'). Een afschrift ervan hebben wij bij deze brief gevoegd. Ons college vindt het jammer dat het geen kennis had van het onderzoek, anders was er op aangedrongen ook bestaande basisscholen bij het onderzoek te betrekken. Het rapport biedt desondanks voor ons standpunt voldoende aanknopingspunten. In hoofdstuk 5 van het rapport staan de volgende 3 conclusies:

1. *'Onder de 133 scholen die er sinds 2006 gesticht zijn, bevinden zich 19 nieuwe scholen met, volgens Regioplan, een relatief hoog percentage leerlingen uit andere gemeenten. Wij merken op dat van deze 19 scholen er slechts 6 een hoger percentage hebben dan Bloemendaal'.*
2. *'De regionale aantrekkingskracht van deze scholen kan niet worden verklaard door de ligging van deze scholen binnen de vestigingsgemeente, noch door de ligging van de vestigingsgemeente zelf, of de mate van stedelijkheid ervan. Wat wel een verklarende factor kan zijn voor de regionale aantrekkingskracht van de groep scholen is het hoge percentage algemeen bijzondere en islamitische scholen binnen deze groep'.*

Met betrekking tot punt b merken wij op dat de aantrekkingskracht van de Bloemendaalse scholen zich uitstrekt over alle denominaties en in hoge mate verband houdt met enerzijds de ligging van de meeste scholen in de nabijheid van Haarlem en Heemstede en anderzijds de hoge kwaliteit van het onderwijs op alle scholen. Er is onzes inziens dus wel degelijk sprake van een regionale functie. Dit blijkt naar onze mening overtuigend uit het feit dat Bloemendaal in absolute aantallen buitenleerlingen in 2017 op een 11^e plaats stond en in 2018 op de 12^e plaats (peildata 1 oktober, bron DUO). Bloemendaal stond in 2017 (iets) onder:

- Breda (180.000 inwoners!)
- Utrecht (350.000 inwoners!)
- Leiden (121.000 inwoners!)
- Groningen (200.000 inwoners!)

Maar nog vóór gemeenten als:

- Zwolle (123.000 inwoners!)
- Haarlem (156.000 inwoners!)
- Nijmegen (170.000 inwoners!)
- Delft (101.000 inwoners!)

- Amersfoort (152.000 inwoners!)
- Den Bosch (150.000 inwoners!)
- Haarlemmermeer (146.000 inwoners!)
- Alkmaar (107.000 inwoners!)
- Maastricht (122.000!)

Zonder uitzondering gemeenten met een regionale of zelfs een bovenregionale functie. Bij deze gemeenten steekt ons inwonertal (23.000) schril af. Het is 'bijzonder' te moeten constateren dat Bloemendaal op 1 oktober 2017 ongeveer de helft van het aantal buitenleerlingen van de gemeente Den Haag had en iets minder dan 40% van het aantal buitenleerlingen van de twee landelijke koplopers: Amsterdam en Rotterdam. Met alle respect, in dit rijtje hoort een gemeente met een inwoneraantal als Bloemendaal natuurlijk niet thuis.

3. De derde conclusie heeft betrekking op kennelijke fricties tussen scholen en gemeenten. Dit punt achten wij voor deze brief van geen belang.

Grote investeringsopgave en lage inkomsten Algemene Uitkering

Mede door de grote oppervlakte, de vijf woonkernen en het hoge aantal scholen (naast 16 basisscholen bevinden zich in onze gemeente ook 3 scholen voor voortgezet onderwijs) wordt de gemeente geconfronteerd met grote investeringsopgaven. Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP), andere investeringen en (on)mogelijkheden om activa te verkopen zijn verwerkt in een financiële verkenning tot 2035. Bij uitvoering van de geplande investeringen dreigt de schuld in 2035 -inclusief het afstoten van activa- hoog op te lopen.

De huidige verdeling van de Algemene Uitkering is gebaseerd op het uitgangspunt dat elke gemeente in staat moet worden gesteld om bij een gelijke belastingdruk OZB een gelijkwaardig voorzieningenniveau in stand te houden. De gemeente Bloemendaal ontvangt per inwoner de laagste bijdrage aan Algemene Uitkering in Nederland. Dat is vooral het gevolg van een goede sociale structuur, weinig centrumfunctie en een grote korting op de algemene uitkering vanwege de hoge OZB-verdiencapaciteit. De mogelijkheden voor andere baten dan Algemene Uitkering en OZB zijn beperkt. De financiële positie staat onder druk en uitvoering van taken dreigt in de knel te komen.

Conclusie en verzoek aanpassing bekostiging / verdeelsleutel gemeentefonds

Wij zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van de plaatselijke scholen en de financiële positie van de gemeente staat onder druk. Wij ontvangen voor de huisvesting van de scholen een vergoeding uit het gemeentefonds. Uitgangspunt bij het verdeelstelsel van het gemeentefonds is dat alle gemeenten een gelijk voorzieningenniveau voor hun burgers kunnen realiseren. Daarom wordt binnen het verdeelstelsel zowel rekening gehouden met kostenverschillen door sociale en fysieke structuur, als met ongelijke mogelijkheden eigen inkomsten te genereren.

Ons college meent dat, gelet op het hiervoor vermelde uitgangspunt, het huidige verdeelmodel onvoldoende rekening houdt met de situatie waarin Bloemendaal verkeert. Bloemendaal heeft te maken met een buitengewoon hoog percentage buitenleerlingen op de basisscholen – hier valt niets aan te doen – en daarnaast is sprake van naar verhouding veel basisscholen.

Ons college heeft, in overleg met de scholen, een ambitieus Integraal Huisvestingsplan Onderwijs opgesteld. Dit plan is in maart 2018 vastgesteld. Het heeft een looptijd van 16 jaar (2019-2034). Met de uitvoering is een bedrag van € 45,3 miljoen gemoeid. Met het plan wordt mede beoogd de kwaliteit van de gebouwen op het gebied van binnenklimaat en functionaliteit te verbeteren. Dit conform uw brief van 14 oktober jl. waarin u schoolbesturen en gemeenten oproept plannen te ontwikkelen voor de lange termijn. Wij vrezen echter dat zonder extra (rijks)middelen een integrale uitvoering van het plan, waarmee op korte termijn wel aangevangen dient te worden, onmogelijk zal zijn.

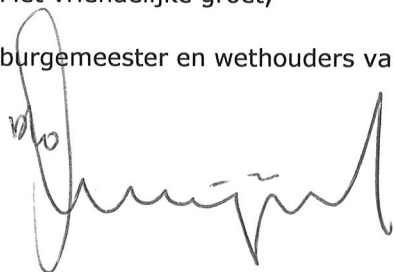
Ons college vraagt u daarom concreet om het volgende:

1. In de komende aanpassing van het verdeelstelsel van het gemeentefonds rekening te houden met de regionale functie van basisscholen;
2. In afwachting hiervan ons een extra vergoeding – bij voorkeur met terugwerkende kracht - te geven in verband met het hoge percentage buitenleerlingen en het naar verhouding hoge aantal basisscholen in onze gemeente.

Vanzelfsprekend bestaat de bereidheid dit in een gesprek toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

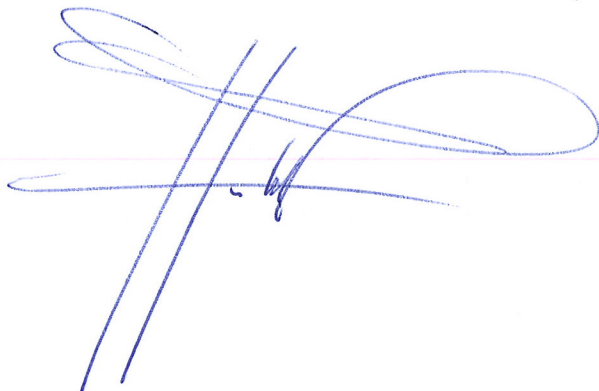
burgemeester en wethouders van Bloemendaal,

, burgemeester

, secretaris

Bij deze brief gevoegde bijlagen:

1. Rapport 'Huisvesting nieuwe scholen; leerlingen van buiten' van Regioplan (26 februari 2018)
2. Overzicht buitenleerlingen Bloemendaalse scholen 2014-2019
3. Overzicht percentages buitenleerlingen alle gemeenten per 1 oktober 2018 (bron: DUO)
4. Idem: 1 oktober 2017
5. Overzicht absolute aantallen buitenleerlingen alle gemeenten per 1 oktober 2018
6. Idem: 1 oktober 2017
7. Legenda documenten 3 en 4 (Bron: DUO)

